

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/29/2024
Identifikačné číslo spisu:	5116217315
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5116217315.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Z. E., narodenej XX. Q. XXXX, M., Ž. XXX/XX, 2/ Q. E., narodeného XX. Q. XXXX, M., Ž. XXX/XX, 3/ H. E., narodeného XX. F. XXXX, B. XXX, všetci právne zastúpení advokátkou JUDr. Janou Ftorkovou, Žilina, Vojtecha Spanyola 8343/1A, proti žalovanej B. Š., narodenej XX. Q. XXXX, Ž.J., Y. XXXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou RYBÁR advokát s.r.o., Žilina, Andreja Kmeťa 11, IČO: 51 273 225, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 8C/186/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 31. júla 2023 sp. zn. 9Co/55/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcom 1/ až 3/ p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom podľa § 387 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Žilina zo 27. október 2020 č.k. 13C/387/2015-201 (ďalej len „súdu prvej inštancie resp. prvoinštančný súd“) vo výrokoch, ktorými určil, že „...žalobkyňa je vlastníčkou 1-ice spoluvlastníckeho podielu nehnuteľnosti, a to rodinného domu súpisné č. XXX, postaveného na pozemku parcela KN-C č. XXXX/X, nachádzajúceho sa v katastrálnom území M., obec M., okres Žilina, evidovaného na LV č. XXXX, v časti B listu vlastníctva pod poradovým číslom B3. na žalovanú; určil, že „...do dedičstva po nebohom H. E., narodenom dňa XX. V. XXXX, zomrelom dňa XX. B. XXXX, patrí 1-ica spoluvlastníckeho podielu nehnuteľnosti, a to domu so súpisné číslo XXX, postaveného na pozemku parcela KN-C č. XXXX/X, nachádzajúceho sa v katastrálnom území M., obec M., okres Žilina, evidovaného na LV č. XXXX, v časti B listu vlastníctva pod poradovým číslom B3 na žalovanú“ a žalobcom 1/ až 3/ priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok I.); žalobcom 1/ až 3/ priznal podľa § 255 ods. 1 CSP voči žalovanej spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok II).

1.1. Súd prvej inštancie zhrnul v odôvodnení rozsudku právnu úpravu inštitútu vydržania v nadväznosti na relevantnú právnu úpravu podľa zákona č. 40/1964 Zb. a zákona č. 131/1982 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Na účely vykonania dokazovania zohľadnil skutočnosť, že medzi stranami sporu sa viedlo konanie pod sp. zn. 14C/115/2003 o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva ku totožnej nehnuteľnosti, teda k rodinnému domu súpisné číslo 391 v katastrálnom území Varín zapísanom na LV č. 2358. Žaloba v tejto veci bola zamietnutá z dôvodu prejudiciálneho vyhodnotenia nesprávnosti zápisu v evidencii nehnuteľností a neexistencie podielového spoluvlastníctva v nadväznosti na čo strany sporu nemali v konaní vecnú legitímáciu, teda ani žalobkyňa 1/, ani právna predchodkyňa žalovanej neboli (nie sú) nositeľmi práva - podielovými spoluvlastníkmi spornej nehnuteľnosti. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie mal za preukázané, že manžel žalobkyne 1/ H. E. spolu s manželom žalovanej (Š. N.) M. N., nadobudli výstavbou dva samostatné predmety vlastníctva, a to dom číslo súpisné XXX, ktorý postavil M. N. s manželkou počas trvania ich manželstva a dom číslo súpisné XXX, ktorý postavil H. E. s manželkou - žalobkyňou 1/ počas trvania ich manželstva, takže dom číslo súpisné XXX patril do BSM (bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, ďalej aj len „BSM“) M. N. so žalovanou (Š. N.) a dom číslo súpisné XXX do BSM manželov H. E. W. a žalobkyne 1/. Po výstavbe tohto dvojdomu užíval H. N. E. sám a neskôr s rodinou dom súpisné číslo XXX a M. N. s rodinou dom číslo súpisné XXX. Medzi H. E. a jeho manželkou - žalobkyňou 1/ a právnou predchodkyňou žalovanej a jej manželom M. N. došlo v roku 1970 k uzatvoreniu kúpno-predajnej zmluvy v ústnej forme medzi predávajúcimi - manželmi N. a kupujúcimi - manželmi E. Č. a od tohto roku 1970 dom, ktorý od roku 1983 má pridelené jedno súpisné číslo, a to 391, už ako jednu stavbu mali v nepretržitej a nerušenej držbe manželia E. K. Žalobcovia sa domáhali určenia vlastníckeho práva titulom vydržania, pričom za spôsobilý titul vydržania považovali ústnu kúpnu zmluvu z roku 1970, teda tzv. putatívny (domnelý titul) nadobudnutia. Ak medzi stranami skutočne existovala písomná kúpna zmluva, ktorá by bola zaevidovaná v zmysle príslušných zákonných ustanovení v danom čase, neexistoval by medzi nimi spor o určenie vlastníckeho práva vydržaním. Prvoinštančný súd preto skonštatoval aktívnu vecnú legitímáciu žalobcov 1/ až 3/ a pasívnu vecnú legitímáciu žalovanej (žalovaná B. Š., rodená N., narodená XX. Q. XXXX je právnou nástupkyňou pôvodnej žalovanej Š. C. N., ktorá zomrela v priebehu konania, a to na základe výsledkov dedičského konania vedeného pod sp. zn. 21D/477/2020). Žalobcovia 2/ a 3/ sú aktívne legitimovaní ako deti H. E..

1.2. Súd prvej inštancie ďalej citoval závery Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. novembra 2018 sp. zn. II. ÚS 484/2015 a konštatoval, že nerozporuje tvrdenie žalovanej, že drobnými stavebnými úpravami a iba samotným užívaním domu súpisné číslo XXX nemohol vzniknúť jeden dom z pôvodného dvojdomu. Aj na základe výsledkov konania pod sp. zn. 14C/115/2003 považoval za ustálené, že zápis spoluvlastníctva k spornému domu č. XXX v katastri nehnuteľnosti nie je správny. Predmetom sporu bol prevod vlastníckeho práva k domu č. XXX v roku 1970. Súd prvej inštancie preto vychádzal zo stavu právneho nie evidenčného, keď posudzoval vlastníctvo k dvom domom s pôvodne dvoma súpisnými číslami, a to XXX a XXX. Sporné bolo vlastníctvo k domu s pôvodným súpisným číslom XXX. Domy pod súpisnými číslami XXX a XXX neboli evidované v katastri nehnuteľnosti pod týmito číslami a v roku 1983 im bolo pridelené jedno súpisné číslo 391. Išlo o administratívny úkon, dôvodnosť ktorého preukázaná nebola. Súd prvej inštancie mal ďalej za preukázané, že Š. N. a jej nebohý manžel uvažovali o predaji domu súpisné číslo XXX už od roku 1961, pričom v roku 1965 aj reálne začali stavať nový rodinný dom vo M.. V konaní sp. zn. 14C/115/2003 samotná právna predchodkyňa žalovanej potvrdila, že dom, ktorý začali vo M. stavať, z dôvodu, že pozemky pod domom sú vo výlučnom vlastníctve E., chceli predať za akúkoľvek cenu pánovi A.. Ten zložil zálohu na rodinný dom, ktorú nikdy späť nežiadal a v roku 1970 sa z toho domu odsťahoval. Pri odovzdaní zálohy pán A. obdržal kľúče od domu a všetky dokumenty od domu. Medzi pánom A. a N. došlo ku zmluve o budúcej kúpnej zmluve v spojení s úhradou zálohy. Súd prvej inštancie ustálil, že nesporná bola snaha dom predať za „akúkoľvek“ cenu, a že E. D. a dom nesporne prevzali zálohu a nikomu ju nevrátili. V tejto časti súd prvej inštancie poukázal na časové a spoločenské súvislosti prejednávanej veci, keď od roku 1970 až do roku 2000 nerušene užívala dom žalobkyňa 1/ so svojou rodinou ako vlastný; za dom boli platené tiež dane. Z výpovedí svedkov vyplynulo, že v užívaní domu nebola žalobkyňa 1/ nikdy rušená.

1.3. Tvrdenie žalobcov o nadobudnutie vlastníckeho práva na základe putatívneho (domnelého) titulu - ústnej kúpnej zmluvy, vyhodnotil súd prvej inštancie ako dôvodné i v nadväznosti na širší kontext uzatvorenia ústnej kúpnej zmluvy v roku 1970 spojený s rodinnými vzťahmi ako aj celospoločenskou situáciou. Ťažiskovo vychádzal z čestného prehlásenia pána Q. A., ktorý bol záujemcom o kúpu a reálne i nesporne zložil za dom zálohu. Túto osobu označil za osobu, ktorá nemá príbuzenský vzťah k stranám konania a skutočnosti, ktoré uviedol v rámci čestného prehlásenia majú oporu v zistenom skutkovom stave a v zásade ich uviedol i v rámci svojej svedeckej výpovede v konaní vedenom pod sp. zn. 14C/115/2003. Q. A. potvrdil, že zložil zálohu za dom súpisné číslo XXX, v tomto dome žil do roku 1970. Súd prvej inštancie uhradenie zálohy za dom Q. A. považoval za skutočnosť ťažiskovú so zdôraznením sumy 20.000,- až 25.000,- Kčs, ktorú vyhodnotil ako vysokú s ohľadom na dobu a priemerný príjem v danej lokalite. Uviedol, že je zrejmé, že ak by sa rozhodol Q. A. od zmluvy odstúpiť, žiadal by vrátenie zálohy. Š. N. výslovne potvrdila, že zálohu však nikdy späť nežiadal. Bolo preto podľa záveru súdu prvej inštancie logické, že Q. A. mal vyplatenú zálohu, a to od H. E.. Po dohode medzi E. a N. odovzdal kľúče E., ktorý mu vyplatil zloženú zálohu za dom.

1.4. S poukazom na uvedené skutočnosti mal súd prvej inštancie za to, že žalobkyňa 1/ a jej nebohý manžel vstúpili v roku 1970 do dobromyseľnej držby, oprávnene na základe ústnej kúpnej zmluvy, užívali spornú nehnuteľnosť až do smrti H. E.. V priebehu držby neboli nikým a ničím rušení. Žalovaná ani jej právna predchodkyňa sa nedomáhali finančného vyrovnania, resp. toto tvrdenie nepreukázali. Preto ustálil, že žalobcovia nadobudli nehnuteľnosť vydržaním po uplynutí 10-ročnej vydržacej doby. Ústnu kúpnu zmluvu ako titul vstupu do držby predmetnej nehnuteľnosti vyhodnotil súd prvej inštancie ako spôsobilý titul nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v prejednávanej veci vydržaním. Neuzavretie písomnej kúpnej zmluvy považoval súd prvej inštancie za omyl ospravedlniteľný aj preto, že išlo o vzťahy medzi príbuznými, domy neboli evidované v operátoch katastra nehnuteľností, pričom aj samotná sociálno-spoločenská situácia mala vplyv na vnímanie vlastníctva občanmi. Ani tvrdenie žalovanej, že žalobkyňa 1/ a jej nebohý manžel museli viesť o povinnosti uzavrieť kúpnu zmluvu v písomnej forme a tiež o povinnosti registrácie takejto zmluvy štátnym notárstvom neobstálo. Pokiaľ bolo v tejto súvislosti poukazované na kúpnu zmluvu medzi Jednotou a K. N. - otcom žalobkyne 1/, súd prvej inštancie mal za to, že ide o odlišné strany sporu ako aj fakt, že táto kúpna zmluva bola vyhotovená „Jednotou“ a rovnako nebola registrovaná. Uzavretie zmluvy medzi inými subjektmi v akejkoľvek forme nepreukazovalo tvrdenie žalovanej, že žalobkyňa a jej manžel mali mať vedomosť o povinnosti uzavrieť písomnú kúpnu zmluvu. V uvedenom smere súd prvej inštancie poukázal na závery rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. augusta 2021 sp. zn. 5Cdo/210/2019, pričom súčasne konštatoval, že v prejednávanej veci išlo o obdobnú situáciu. Žalobkyňa 1/ a jej nebohý manžel dom užívali nerušene 30 rokov, platili zaň dane a mali za to, že ide o ich výlučné vlastníctvo. Aj v rámci prečíslovania domov v obci M. v roku 1983 bolo domu pridelené len jedno súpisné číslo, čo mohlo odôvodňovať fakt, že išlo o nehnuteľnosť užívanú jednou rodinou. To mohlo stranu žalobcov utvrdiť v presvedčení o správnosti užívania predmetu vlastníckeho práva v súlade so zákonom.

1.5. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle ustanovení § 262 ods. 1, 2 CSP a § 255 ods. 1 CSP. Konštatoval, že žalobcovia 1/ až 3/ mali v spore plný úspech a preto im patrí nárok na náhradu trov konania.

2. Odvolací súd v odôvodnení potvrdzujúceho rozhodnutia uviedol, že podrobne preskúmal všetky relevantné otázky, ktoré boli odvolaním otvorené a v celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Tento v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z úpravy § 220 CSP. Odvolací súd na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v jednotlivostiach odkázal, v nadväznosti na čo sa obmedzil na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP), ktoré však v odôvodnení svojho rozhodnutia doplnil.

2.1. V súvislosti s odvolacími námietkami o nepreskúmateľnosti/nepresvedčivosti rozsudku odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie svoje rozhodnutie dostatočne, presvedčivo a uvedením zákonných

náležitostí podľa § 220 ods. 2 CSP odôvodnil. V odôvodnení uviedol odpovede na všetky prejednávajúce veci relevantné otázky, a to ako skutkové, tak i právne; svoje závery prijal po vykonaní a náležitom vyhodnotení výsledkov dokazovania. Rozhodnutie súdu prvej inštancie preto nebolo možné hodnotiť ako nepreskúmateľné, ani ako prekvapivé. Pokiaľ žalovaná namietala, že neboli splnené podmienky vydržania a že z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie sa nedozvedela, kedy došlo k vydržaniu, teda k akému dňu a roku, odvolací súd poukázal na súdom prvej inštancie skonštatované skutkové závery o právnom základe určenia vlastníckeho práva žalobkyne 1/ titulom vydržania na základe ústne uzatvorenej kúpnej zmluvy, ktorá bola uzatvorená v roku 1970 a citovanú právnu úpravu podľa bodov 14., 21., 22. a 25. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie. Najmä z označenej časti odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva vymedzenie podmienok vydržania a odôvodnenie záveru o ich splnení (samozrejme v spojení s ostatným obsahom odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie) a v nadväznosti na citovanú právnu úpravu aj čas, kedy k vydržaniu došlo.

2.2. Na doplnenie dôvodov prvoinštančného rozsudku odvolací súd uviedol, že pri preukázanom uzatvorení ústnej kúpnej zmluvy medzi H. E. a jeho manželkou žalobkyňou 1/ na jednej strane (ako kupujúcimi) a právnu predchodkyňou žalovanej a jej manželom M. N. (ako predávajúcimi) na druhej strane, ohľadom prevodu domu s pôvodným súp. č. XXX v roku 1970, ako vyplýva zo záverov súdu prvej inštancie, s ktorými sa odvolací súd stotožnil bolo potrebné zohľadniť skutočnosť, že v roku 1970, od kedy žalobkyňa 1/ a jej manžel mali tento dom v oprávnenej držbe, nebol inštitút vydržania v Občianskom zákonníku upravený (po 01. apríli 1964 na základe zákona č. 40/1964 Zb.). Novelou Občianskeho zákonníka, ktorá bola vykonaná zákon č. 131/1982 Zb., účinnou od 01. apríla 1983, bol inštitút vydržania opäť do úpravy Občianskeho zákonníka zaradený. Tieto skutočnosti týkajúce sa hmotnoprávnej úpravy bolo potrebné zohľadniť i pri rozhodovaní súdu v tejto veci a súd prvej inštancie v súlade s tým i postupoval (body 21. a 25. odôvodnenia rozsudku). Ďalej odvolací súd doplnil, že pri začatí plynutia 10-ročnej doby oprávnenej držby v roku 1970 táto doba pri jej nepretržitom plynutí uplynula v roku 1980, teda za účinnosti Občianskeho zákonníka, ktorý inštitút vydržania neupravoval. To odôvodňovalo pri rozhodnutí v tejto veci i zohľadnenie úpravy podľa § 507a ods. 3 zákona č. 131/1982 Zb., účinného od 01. apríla 1983, podľa ktorého: Do času uvedeného v ustanovení podľa § 135a Občianskeho zákonníka sa započíta aj čas, po ktorý občan alebo jeho právny predchodca mal vec nepretržite v držbe (§ 135a ods. 1) alebo nepretržite vykonával právo zodpovedajúce vecnému bremenu (§ 135a ods. 2) pred 1. aprílom 1983; tento čas sa však neskončí skôr než uplynutím jedného roka od tohto dňa (teda nie skôr ako dňa 31. marca 1984). Citovaná úprava sa premietla do znenia § 865 ods. 3 Občianskeho zákonníka účinného od 01. apríla 1983 na základe zákona č. 131/1982 Zb. Odvolací súd tiež doplnil, že nehnuteľnosť predstavovanú domom s pôvodným súpisným číslom 446 hodnotil ako spôsobilý predmet vydržania i v nadväznosti na úpravu § 135a ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka účinného od 01. apríla 1983 v spojení so správne súdom prvej inštancie citovanou právnu úpravou Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení účinnom v rozhodnom čase od 01. júla 1969 do 31. decembra 1982 (§ 46 ods. 1, 2, § 47, § 127, § 128 ods. 1, 2, § 133). Vychádzajúc z uvedeného preto nemohla obstať odvolacia námietka žalovanej o absencii ustálenia časového momentu, kedy malo k vydržaniu dôjsť. V nadväznosti na závery o vydržaní vlastníckeho práva uplynutím vydržacej doby bolo zrejmé, k vydržaniu sporného domu s pôvodným súpisným Č. XXX došlo za trvania manželstva žalobkyne 1/ a jej V. H. E., a teda i za trvania ich bezpodielového spoluvlastníctva. V dôsledku úmrtia H. E. bola potom daná v tejto veci aktívna vecná legitímácia žalobkyne 1/ a žijúcich detí H. E. a žalobkyne 1/, a to žalobcov 2/ a 3/. Námietka žalovanej o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcov bola preto nedôvodná.

2.3. Neopodstatnená bola aj námietka žalovanej o absencii vysporiadania sa súdu prvej inštancie s čestným prehlásením Q. N. N. zo dňa 20. mája 2020 vo vzťahu k dobromyseľnosti, nepretržitosti a nerušenosti držby, vo vzťahu ku ktorej odvolací súd poukázal na čestné prehlásenie Q. A. zo dňa 30. apríla 2003 v spojení s jeho výpoveďou ako svedka na pojednávaní dňa 25. apríla 2006 vo veci Okresného súdu Žilina sp. zn. 14C/115/2003, tiež na výpoveď svedkyne P. K.. Súd prvej inštancie čestné prehlásenie Q. N. zahrnul do okruhu vykonaných dôkazov a následne ho i hodnotil v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov podľa § 191 ods. 1 CSP. Skutočnosti vyplývajúce z čestného prehlásenia Q. N. však nevzal za základ svojho rozhodnutia s odkazom na ďalšie vykonané dôkazy. S

argumentáciou žalovanej spojenou s označením judikatúry, ktorá vychádza z právneho názoru, podľa ktorého nie je právny omyl omylom ospravedlniteľným, sa súd prvej inštancie dostatočne a jasne vysporiadal prostredníctvom citácie z aktuálnej judikatúry prelamiujúcej tento právny názor (viď uznesenie Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/210/2019 resp. nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II.ÚS 484/2015). Odvolací súd túto argumentáciu doplnil i s poukazom na novší nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III.ÚS 468/2022. Ani námietka žalovanej o prekvapivosti a nepredvídateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie spojená s tvrdením o tom, že súd opakovane menil svoj predbežný právny názor nebola dôvodná. Odvolací súd poukázal na závery rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV.ÚS 374/2022, podľa ktorých zmena predbežného právneho posúdenia súdom prvej inštancie v jeho konečnom právnom posúdení veci nemá za následok zásah do práva na súdnu ochranu, keďže sporovú stranu nediskvalifikuje z možnosti uplatňovať svoje procesné práva priznané Civilným sporovým poriadkom v ďalšom konaní pred odvolacím súdom.

2.4. Pokiaľ ide o skutkové zistenia odvolací súd osobitne zdôraznil, že z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyplynulo preukázanie skutočnosti úhrady zálohy (20.000 - 25.000,- Sk) Q. A. pred rokom 1970 (1967-1968) M. N. na základe dohody medzi manželmi N. a Q. A., nakoľko Q. A. mal nesporný záujem o kúpu rodinného domu s pôvodnými súp. č. XXX. Takto zistený skutkový stav má oporu v dokazovaní vykonanom súdom prvej inštancie. Vyjadrenie žalovanej popierajúce uzatvorenie ústnej kúpnej zmluvy z roku 1970 bolo popretím skutočností spoľahlivo vyplývajúcich z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie, bez jeho spojenia s označením dôkazov spôsobilých takto zistený skutkový stav relevantne spochybníť. Rovnaký záver odvolací súd uviedol i k argumentácii žalovanej, spochybňujúcej nerušenosť a nepretržitosť držby počas 10-ročnej doby držby v nadväznosti na čestné prehlásenie Q. N.. Skutočnosti uvedené v tomto čestnom prehlásení ostatným výsledkom vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie (okrem vyjadrenia žalovanej a jej právnej predchodkyne, ktoré uzatvorenie ústnej kúpnej zmluvy v roku 1970 popreli), nekorešpondujú so zisteniami vyplývajúci ťažiskovo z čestného prehlásenia Q. A. a jeho svedeckej výpovede v označenej veci sp. zn. 14C/115/2003. Čestné prehlásenie Q. N. správne nebolo súdom prvej inštancie hodnotené ako dostatočne vierohodné a majúce oporu vo vykonanom dokazovaní a hoci takéto hodnotenie uvedeného dôkazu z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie explicitne nevyplýva, je bezpochyby zrejmé z hodnotiacich záverov, ktoré súd prvej inštancie uviedol vo vzťahu k čestnému prehláseniu Q. A..

2.5. Pokiaľ žalovaná poukazovala v spojení s otázkou dobromyseľnosti držiteľa v prípade ujatia sa držby na základe ústnej kúpnej zmluvy uzatvorenej v roku 1970, na potrebu jej objektívneho posudzovania - posudzovania „s ohľadom na všetky okolnosti“ a označovala judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 4Cdo/361/2012, 3Cdo/97/2009, 4Cdo/283/2009, R/73/2015, 3Cdo/146/2017, I.ÚS 87/93, Pl. ÚS 16/95, II.ÚS 80/99, 4Cdo/506/2015, 1Cdo/137/2011, 3Cdo/37/2018, 7Cdo/164/2018 a ďalšie) odvolací súd uviedol, že bolo potrebné pri hodnotení tejto odvolacej argumentácie zohľadniť závery Ústavného súdu Slovenskej republiky podľa aktuálneho rozhodnutia sp. zn. III.ÚS 468/2022 zo dňa 24. novembra 2022, i pokiaľ ide o posudzovanie ústnej kúpnej zmluvy ako titulu, na základe ktorého sa držiteľ ujal držby veci, ktorý titul nevylučuje automaticky dobromyseľnosť držiteľa od počiatku vstupu do držby a ani v priebehu plynutia doby držby. Podľa bodu 23. odôvodnenia tohto rozhodnutia „Vo vzťahu k ústavne konformnému výkladu dobromyseľnosti držby v tomto náleze ďalej považoval Ústavný súd Slovenskej republiky za podstatné zdôrazniť, že pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezplatné plnenie. Uvedené závery Ústavného súdu Slovenskej republiky boli aplikovateľné i v prejednávanej veci, a to nezávisle na skutočnosti, že predmetom posudzovania ústavným súdom bolo rozhodnutie ťažiskovo riešiacie situáciu absencie registrácie písomne uzatvorenej kúpnej zmluvy (dohody o odpredaji čiastky stavebného pozemku, uzatvorenej dňa 20. mája 1973). Pri uvedenom skutkovom východisku ústavného súdu sa závery tohto rozhodnutia jednoznačne uplatnia aj v

prejednávanej veci, s vyústením do konštatovania súdu prvej inštancie podľa bodu 55., s ktorým sa odvolací súd stotožnil. K potrebe objektívneho posudzovania dobromyseľnosti držiteľa i pri ujatí sa držby nehnuteľnosti na základe ústnej kúpnej zmluvy uzatvorenej v roku 1970, poukázal odvolací súd na podrobne zachytené východiská a správne hodnotenia z nich vyvedené podľa bodu 53. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorými sa stotožnil a ktoré nezľahčujú, ale naopak dôsledne vyhodnocujú okolnosť ústnej formy uzatvorenej kúpnej zmluvy v skutkových okolnostiach prejednávanej veci, ako aj v širšom dobovom kontexte a v spojení s relevantnou judikatúrou. Napokon poukaz žalovanej na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV.ÚS 111/2022 zo dňa 01. marca 2022, odvolací súd vyhodnotil ako neopodstatnený, pretože ide o rozhodnutie, ktoré jednak časovo predchádza prijatiu záverov podľa nálezu sp. zn. III. ÚS 468/2022 z 24. novembra 2022 a zároveň je založené na zdôraznení absencie úlohy ústavného súdu zjednocovať judikatúru všeobecných súdov (táto právomoc patrí Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky). Toto rozhodnutie argumentáciu sťažovateľov ku dvojkoľajnosti judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v otázke dobromyseľnosti držiteľa, v označenej veci držiteľa práva, vyhodnotilo ako bežnú polemiku na úrovni zákona a skutkových zistení všeobecného súdu, teda nedostatočne na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením označených práv. Za takejto situácie nebola odvolacia argumentácia žalovanej, poukazujúca na toto rozhodnutie ústavného súdu, pri skonštatovaní správnosti záverov súdu prvej inštancie tak, ako vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, relevantná.

2.6. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP a žalobcom 1/ až 3/ priznal ako stranám sporu úspešným v odvolacom konaní spoločne a nerozdielne proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhovala, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov dovolacieho a odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3.1. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalovaná namietala nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, nesprávny procesný postup, závažné deficity v dokazovaní a konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné, v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré popierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Žalovaná poukázala na bod 8. rozhodnutia, v ktorom odvolací súd o. i. uviedol, že takto len „bližšie špecifikoval znenie výroku I., II, III, rozsudku prvej inštancie“ pričom vychádzal z obsahu tvrdení žalobcov, ktoré uvádzali v žalobe, v ich písomných podaniach a takto špecifikovaný výrok zodpovedá skutočnej vôli žalobcov. Podľa názoru žalovanej je takýto postup súdu v rámci odvolacieho konania neprípustný, takto odvolacím súdom na novo formulovaný výrok rozhodnutia je v rozpore s tým, čoho sa žalobcovia v konaní domáhali, teda s obsahom ich podaní /žaloba, zmena žaloby/, ktoré súd prvej inštancie uzneseniami z 29. októbra 2019 a zo 04. februára 2020 aj akceptoval. Uviedla, že z tohto dôvodu nemohla adekvátne reagovať na odvolacím súdom v podstate zmenený výrok rozsudku o to viac, keď odvolací súd konal bez nariadenia odvolacieho pojednávania, potvrdzujúc odvolaním napadnuté výroky súdu prvej inštancie. Odvolací súd jednak v celom rozsahu odkázal na odôvodnenie rozsudku prvej inštancie, no na druhej strane sám v podstatných žalovanou v odvolaní namietaných skutočnostiach toto odôvodnenie dopĺňal (napr. bod 11 - vymedzenie roka a dňa vydržania, predmet spôsobilý vydržania), čím sám nahrádzal postup súdu prvej inštancie v podstatných okolnostiach a tak upieral žalovanej plnú aplikáciu jej patriacich práv. Podľa názoru žalovanej napadnuté rozhodnutie nie je správne, nakoľko mu nepredchádzalo ani vecne správne rozhodnutie súdu prvej inštancie. Ďalej namietala, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa odvolací súd nevysporiadal so všetkými právne významnými dôvodmi odvolania a obmedzil sa len na skonštatovanie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie. V tejto súvislosti uviedla, že oba súdy nižších inštancií neuviedli jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na podstatné námietky žalovanej, týkajúce sa: a/ existencie kúpnej zmluvy, b/ zaplattenia kúpnej ceny, c/ splnenia podmienky vydržania, d/ listinného dôkazu čestné prehlásenie Q. N. z 20. mája 2020, e/ konania sp. zn. 14 C/115/2003, v ktorom bola žaloba žalobkyne Š. N. proti žalovanej

Z. E. o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva právoplatne zamietnutá z dôvodu absencie aktívnej legitimácie žalobkyne nakoľko bolo preukázané, že žalobkyňa nie je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľnosti - domu č. s. 391 postaveného na pozemku parc. č. CKN XXXX/X, zapísaného na LV č. XXXX Okresného úradu Žilina, katastrálny odbor, okres Žilina, obec M., kat. úz. M., v podiele o veľkosti 1/2, pod poradovým číslom 2. Súd nižších inštancií k uvedenej námietke žalovanej nezaujali žiadne stanovisko, pričom žalobcovia sa domáhajú požadovaného určenia práve k nehnuteľnosti dom súp. č. XXX. Podľa názoru žalovanej napadnutý rozsudok nezodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z § 220 ods. 2 CSP a je nepreskúmateľný.

3.2. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaná považovala za nesprávny právny názor odvolacieho súdu k otázke výkladu dobromyseľnosti držby, že „je treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom neplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezplatné plnenie". Dovolateľka namietala, že odvolací súd sa tak odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 74/2015, R 73/2015, 3 Cdo 97/2009, 4 Odo 283/2009, 5 Cdo 30/2010, 3 MCdo 7/2010, 3 MCdo 8/2010 a 6 MCdo 5/2010, 4Cdo 506/2015, 6Cdo 78/2011, 1 Cdo 137/2011, 3 Cdo 37/2018) a mala za to, že pri výklade dobromyseľnosti držby je potrebné skúmať aj to, či držiteľ splnil zákonom vyžadované podmienky ako je napr. zákonom vyžadovaná písomná forma úkonu, jeho registrácia.

4. Žalobcovia sa v písomnom vyjadrení k dovolaniu v celom rozsahu stotožnili so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu v odseku 8. odôvodnenia rozsudku. Mali za to, že bližšia špecifikácia znenia výrokov rozsudku súdu prvej inštancie odvolacím súdom nepredstavuje taký nanovo formulovaný výrok rozhodnutia, aby ho bolo možné hodnotiť ako neprípustný a v rozpore so zákonom a v žiadnom prípade touto úpravou nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu súdu, ktorým by bolo znemožnené žalovanej, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zdôraznili, že rozhodnutie odvolacieho súdu obsahuje zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, pričom odvolací súd sa náležitým spôsobom zaoberal aj odvolacou argumentáciou žalovanej. Podľa názoru žalobcov dovolací dôvod podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je daný, pretože pri riešení spornej otázky dobromyseľnosti držby sa súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V tomto smere poukázali na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2019 sp. zn. 50Bdo 75/2019, a novší nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 468/2022 z 24. novembra 2022, ktorým došlo k zmene dovtedajšej súdnej praxe. Žalobcovia žiadali dovolanie dovolateľky odmietnuť a priznať im nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd" alebo „dovolací súd") ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej treba odmietnuť.

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej

alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

12. Žalovaná vyvodzujúc prípustnosť dovolania v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala, nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, nesprávne hodnotenie vykonaných dôkazov, nesprávne skutkové a právne závery.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

15. V predmetnej veci sú v dovolaní napadnutom rozhodnutí (obsah ktorého nemožno posudzovať izolovane od rozsudku súdu prvej inštancie, lebo prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok - vid' rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08) zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia, ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Prijaté právne závery sú primerane odôvodnené spôsobom zodpovedajúcim § 393 ods. 2 CSP (predtým § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb.). Za procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa (v danom prípade žalovanej).

15.1. Osobitne s dovolacími námietkami žalovanej dovolací súd uvádza, že súdy nižších inštancií v odôvodnení svojich rozhodnutí dostatočným spôsobom objasnili ako v spore dospeli k záveru, že žalobcovia splnili podmienky pre vydržanie spornej nehnuteľnosti (bod 11. odôvodnenia napadnutého rozsudku). Odvolací súd považujúc výrok rozsudku prvoinštančného súdu za vecne správny, súčasne v dôvodoch rozhodnutia (bod 11.) doplnil, a to aj rozborom relevantnej právnej úpravy skutočností týkajúcej sa ustálenia časového momentu, kedy malo k vydržaniu dôjsť. Následne, reagujúc na odvolacie námietky vysvetlil prečo považoval skutkový stav za správne zistený, prečo nepovažoval rozsudok prvoinštančného súdu za prekvapivý a nepreskúmateľný a prečo nedošlo na strane žalovanej postupom súdu prvej inštancie k porušeniu práva na spravodlivý proces. V bodoch 13., 18. a 19. sa vyporiadal aj s judikatúrou na ktorú poukazovala odvolateľka so záverom o jej neaktuálnosti vzhľadom na judikatórny posun v nazeraní na otázku splnenia podmienok vydržania, v ktorom smere poukázal aj na konkrétne rozhodnutia, tak najvyššieho súdu ako aj Ústavného súdu a zároveň z nich citoval. Nie je preto opodstatnená dovolacie námietka žalovanej, že odvolací súd nepreskúmateľným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie. Dovolací súd uzatvára, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu sa vporiadáva so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami, vrátane tých na ktoré žalovaná poukazovala aj v rámci dovolacích námietok a myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal (§ 220 ods. 2 CSP).

16. Zo zhora uvedeného (pod bodom 15.1) je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalovaná sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnila a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasila a nestotožnila sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov (v danom prípade o splnení podmienok vydržania), ku ktorým

súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá (porov. R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že dovolateľka má odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ňou tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

18. K namietanému pochybeniu v procese dokazovania v danej veci (ktoré žalovaná označila ako „závažné deficity v dokazovaní“ resp. konajúcimi súdmi „svojvoľné, neudržateľné, v zrejmom omyle prijaté skutkové závery popierajúce zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces“) dovolací súd uvádza, že pokiaľ súd nevykonal v priebehu civilného konania všetky navrhované dôkazy alebo nevykonal iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nedostatočne zistil skutkový stav alebo nesprávne vyhodnotil niektorý dôkaz, nemožno to v zásade (viď ďalej bod 20. tohto rozhodnutia) považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení strany, čo v súlade s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Predmetná judikatúra odvolacieho súdu bola a je akceptovaná aj ústavným súdom napr. v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 65/2020, III. ÚS 171/2018, II. ÚS 202/2020, II. ÚS 108/2020, II. ÚS 153/2019, II. ÚS 465/2017, IV. ÚS 511/2020.

19. Pokiaľ ide o žalovanou namietané hodnotenie dôkazov dovolací súd vo všeobecnosti tiež uvádza, že súdy rozhodujú vo veci v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov zakotvenej v čl. 15 Základných princípov CSP v spojení s § 191 CSP. Táto zásada vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiaci úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a pod.

19.1. V danom prípade po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľkou spochybnená hodnotiaci úvaha (resp. jej výsledok) odvolacieho súdu zodpovedá zásadám formálnej logiky a je aj preskúmateľná. Úvahy, ktorými sa v rámci hodnotenia dôkazov riadil, sú v súlade so zásadami formálnej logiky, pričom výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť nimi zistené. Podľa názoru odvolacieho súdu procesný postup odvolacieho súdu prebiehal v zmysle právnej úpravy Civilného sporového poriadku. Takýmto procesným postupom odvolacieho súdu preto nedošlo k tomu, že by súd (odvolací) znemožnil žalovanej, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že by tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

20. Dovolací súd tiež zdôrazňuje, že na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Má však možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V preskúmvanej veci dovolací súd takúto existenciu vady zmätočnosti nezistil.

21. Pokiaľ ide o námietku žalovanej, že „odvolací súd konal bez nariadenia odvolacieho pojednávania, potvrdzujúc odvolaním napadnuté výroky súdu prvej inštancie" dovolací súd uvádza, že k nesprávnemu postupu súdu, v dôsledku ktorého sa znemožní strane sporu realizácia jej procesných práv dochádza aj vtedy, ak súd vec prejednal a rozhodol v neprítomnosti strany konania, hoci procesné predpoklady pre to neboli dané a náprava nebola zjednaná ani v odvolacom konaní (s poukazom na predchádzajúcu právnu úpravu v § 237 ods. 1 písm. f) OSP, od ktorej nie je dôvod sa odkloniť a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo 272/2013, 5Cdo 26/2010, 6Cdo 243/2010, 2MCdo 13/2008).

21.1 Právo strany, aby jej vec bola prejednaná verejne a v jej prítomnosti, zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nemožno chápať tak, že by súd nemohol konať a rozhodnúť vo veci bez prítomnosti strany, ale tak, že súd je povinný strane poskytnúť priestor na uplatnenie tohto práva.

21.2. Podľa § 385 ods. 1 CSP odvolací súd nariadi pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

21.3. Podľa § 384 ods. 1 CSP odvolací súd sám zopakuje dokazovanie v potrebnom rozsahu, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Podľa § 384 ods. 2 a 3 CSP odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich napriek návrhu strany nevykonal súd prvej inštancie, a tiež za podmienok podľa § 366 CSP (a/ ak sa týkajú procesných podmienok, b/ ak sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ ak má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, d/ ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie). O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie, rozhoduje odvolací súd.

21.4. V danom prípade sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými aj právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý žalobe vyhovel na základe dostatočne vykonaného dokazovania, pričom tvrdenia žalobcov považoval za preukázané. Vzhľadom k uvedenému je preto namieste záver, že odvolací súd nemal dôvod dokazovanie zopakovať (§ 384 ods. 1 CSP), keďže existenciu podmienok pre doplnenie dokazovania nezistil (§ 384 ods. 2 a 3 CSP). Nakoľko pre nariadenie pojednávania nebol daný ani verejný záujem, rozhodnutie o veci bez nariadenia pojednávania bolo postupom, ktorý plne zodpovedal zákonu (§ 385 ods. 1 CSP). Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriečil zákonu preto nemohlo dôjsť k porušeniu práva dovolateľky na spravodlivý súdny proces. Neopodstatnená bola teda aj ďalšia námietka žalovanej, že uvedeným/namietaným postupom odvolacieho súdu (rozhodnutím bez nariadenia pojednávania) došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP.

21.5. Napokon pokiaľ sa týka námietky žalovanej, že odvolací súd „nanovo" formuloval výrok rozhodnutia, čím bolo porušené jej právo na spravodlivý proces dovolací súd z obsahu spisu ako aj z dôvodov napadnutého rozhodnutia zistil, že k vytýkanej vade nedošlo. V skutočnosti odvolací súd len priamo vo výroku svojho rozhodnutia (výrok I. rozsudku odvolacieho súdu) bližšie špecifikoval znenie výrokov I., II. a III. rozsudku súdu prvej inštancie. Vychádzal pritom zo zohľadnenia obsahu tvrdení žalobcov, ktoré boli uvádzané v žalobe a v ich podaniach vo veci a ktorými vymedzovali opis rozhodujúcich skutočností, na základe ktorých žalobu podali. Z nich jednoznačne vyplynulo, že sa žaloba týkala výlučne spoluvlastníckeho podielu nehnuteľnosti - domu súpisné č. XXX na parcele KN-C č. XXXX/X, nachádzajúceho sa v kat. území M., obec M., okres Žilina, ktorý je zapísaný na LV č. XXXX v časti B uvedeného listu vlastníctva pod por. číslom B3. a je evidovaný na žalovanú. Svoj postup odvolací súd riadne odôvodnil (viď bod 8. rozhodnutia) potrebou prihliadať na dôležité interpretačné pravidlo podľa § 124 ods. 1 CSP, zmyslom ktorého je posúdiť podanie tak, aby bol jeho výklad zodpovedajúci skutočnej vôli konajúcej osoby v čase realizácie úkonu. Pri posudzovaní procesného úkonu strany sporu podľa jeho obsahu nemôže súd určitému úkonu dávať iný význam než ten, ktorý zodpovedá obsahu úkonu, jeho vnútornej skladbe, logike, zvolenej argumentácii, v úkone použitým výrazovým prostriedkom a celkovému zmyslu úkonu a strany sporu. Ak nastane situácia, pri ktorej je potrebné skúmať otázku, či existuje rozpor medzi prejavom strany urobeným v úkone a jeho vôľou, je potrebné akcentovať objektívne hľadisko (k tomu rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/128/2010). Len súd rozhoduje o tom, ako bude formulovaný výrok jeho

rozhodnutia; prípadným návrhom na znenie výroku rozhodnutia pritom nie je viazaný. Pri formulácii potvrdzujúceho výroku rozhodnutia odvolací súd musel dbať na to, aby vyjadroval to, čoho sa žalobcovia v danej veci žalobou skutočne domáhali. V nadväznosti na uvedené odvolací súd bližšie špecifikoval znenie inak vecne správneho výroku I., II. a III. rozsudku súdu prvej inštancie, tak ako to bolo uvedené vo výroku I. rozsudku odvolacieho súdu.

22. V posudzovanom prípade dovolací súd uzatvára, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) CSP, dovolanie žalovanej preto v uvedenej časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

23. Dovolací súd ďalej pristúpil k skúmaniu existencie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľka podľa tohto dovolacieho dôvodu namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, v ktorej súvislosti nastolila otázku „splnenia zákonom stanovených podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vydržaním - posudzovania dobromyseľnosti držby z hľadiska (ne)existencie právneho titulu?“. V uvedenom smere poukázala na odklon od judikatúry najvyššieho súdu, pričom za takúto označila judikáty resp. rozhodnutia R 74/2015, R 73/2015, 3 Cdo 97/2009, 4 Odo 283/2009, 5 Cdo 30/2010, 3 MCdo 7/2010, 3 MCdo 8/2010 a 6 MCdo 5/2010, 4Cdo 506/2015, 6Cdo 78/2011, 1 Cdo 137/2011, 3 Cdo 37/2018.

24. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa teda sleduje zámer minimalizovať nežiadúce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu.

25. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

26. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. § 421 ods. 1 písm. b) či § 421 ods. 1 písm. c) CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP,

podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

27. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

28. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) alebo „zjednotenia rozdielneho rozhodovania“ (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t.j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

29. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ (viď rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VObd/2/2020 a tiež 1VCdo/2/2022, 8Cdo/278/2019).

30. Vychádzajúc z dovolateľkou formulovanej právnej otázky dospel dovolací súd k záveru, že ide o právnu otázku, ktorá bola rozhodujúca pre právne posúdenie sporu odvolacím súdom a ktorá zároveň v čase podania dovolania (16. októbra 2023) bola dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Posudzujúc právne účinky dovolania podľa stavu v čase jeho podania dovolací súd konštatuje, že veľký senát najvyššieho súdu v medzičasom (13. mája 2024) prijatom rozhodnutí sp. zn. 1VCdo/1/2024 publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 15/2024 pri interpretácii ustanovení § 129 ods. 1, § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka dospel k záveru, že: „právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda napr. či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.“

31. Veľký senát najvyššieho súdu pri formulovaní záverov rozhodnutia vychádzal z toho, že držba je historicky chápaná ako faktický stav, ktorý spočíva vo vykonávaní faktickej reálnej moci nad vecou s úmyslom mať vec pre seba. Držba preto predpokladá existenciu dvoch zložiek. Prvou je corpus possessionis, ako faktická moc nad vecou, ku ktorej musí pristúpiť animus possidendi, ktorý vyjadruje vôľu držiteľa mať vec (právo) pre seba a nakladať s ňou ako s vlastnou. Vznik držby sa však na rozdiel od vzniku vlastníctva nemusí de lege lata nutne opierať o existujúci právny dôvod. Inak povedané na vznik oprávnenej držby postačí naplnenie zákonných predpokladov držby, medzi ktorými sa existencia právneho dôvodu nenachádza. V súčasnom Občianskom zákonníku rozlišujeme len medzi oprávnenou držbou a neoprávnenou držbou. Náš právny poriadok z tohto pohľadu nerozlišuje medzi držbou titulárnou a držbou vzniknutou na základe tzv. domnelého titulu. Pri vydržaní nejde o to, či je držiteľ dobromyseľný s ohľadom na právny poriadok ako taký, ale či ho môžeme považovať za nedobromyseľného vo vzťahu k vlastníkovi, ktorý má stratiť svoje vlastníctvo, teda či na jeho správaní k vlastníkovi je niečo odsúdeniahodného, čo spôsobuje, že spoločnosť nechce poskytnúť ochranu jeho dlhodobej a vlastníkom nerušenej držbe. Súd sa v rámci skúmania otázky dobromyseľnosti zameriava na skúmanie poctivosti konania držiteľa z objektívneho hľadiska a nie na skúmanie (ne)existencie právneho titulu. Ako je už uvedené vyššie, je to dané tým, že na vznik držby nie je nevyhnutná existencia právneho dôvodu jej uchopenia a právny dôvod jej uchopenia je/môže byť len jedným z dôkazných prostriedkov, osvedčujúcich oprávnenosť držby. Pokiaľ platnosť právneho dôvodu uchopenia držby nie je

rozhodujúcim kritériom pre skúmanie dobromyseľnosti držiteľa o oprávnenosti jeho držby potom ani právny omyl nie je - z hľadiska platnosti a existencie právneho dôvodu uchopenia držby - rozhodujúci bez ohľadu na to, či je ospravedlniteľný alebo neospravedlniteľný. Neexistencia alebo neplatnosť právneho titulu teda sama o sebe nevylučuje poctivosť konania konajúceho a jeho dobromyseľnosť v tom, že mu vec alebo právo patrí, a teda že vzhľadom na jeho presvedčenie objektívne vzaté koná v dobrej viere t.j. v ospravedlniteľnom omyle o poctivosti nadobudnutia držby.

32. Na základe uvedeného je preto aj naďalej možné zotrvávať na názore, že na rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia - riadny prechod vlastníctva, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia; v tom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby (R 45/1986). Poctivosť konajúceho účastníka občianskoprávneho vzťahu má pri skúmaní dobromyseľnosti držiteľa nepochybne zásadnejší význam, ako (ne)existencia právneho titulu, ktorý právny predpoklad vydržania zákon de lege lata nestanovuje.

33. V okolnostiach posudzovanej veci súdy nižších inštancií skutkovo ustálili, že žalobcovia ako kupujúci (resp. ich právni nástupcovia - žalobcovia 2/ a 3/) sa na základe ústne uzatvorenej kúpnej zmluvy v roku 1970 oprávnenne domnievali, že (sporný) dom súpisné č. 391, postavený na pozemku parcela KN-C č. XXXX/X, nachádzajúci sa v katastrálnom území M., ktorý od uzavretia spomínanej ústnej kúpnej zmluvy nikým nerušený užívali, im patrí. K takému záveru dospeli s ohľadom na zistenia vyplývajúce z vykonaného dokazovania, berúc v úvahu, že za kúpnu cenu za dom riadne zaplatili ako aj časové a spoločenské súvislosti prejednávanej veci. Zhodnotiac uvedené okolnosti v ich súrne možno aj podľa dovolacieho súd konštatovať, že žalobcovi boli dobromyseľní držiteľia, keďže všetky okolnosti daného prípadu svedčia o poctivosti nadobudnutia spornej nehnuteľnosti (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 484/2015 publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 48/2018). Vzhľadom na judikatórny posun v otázke vyžadovania existencie nadobúdacieho titulu pri vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnosti bola v uvedenom smere žalovanou produkovaná námietka v celom rozsahu neopodstatnená. Z rozhodnutia R 15/2024 totiž vyplýva, že judikatórna línia (aj na ktorú vo svojich dovolaciach námietkach poukazovala dovolateľka) reprezentovaná rozhodnutiami R 73/2015 (sp. zn. 4Cdo/283/2009) a R 74/2015 (sp. zn. 4Cdo/361/2012) je nielen explicitne zákonom de lege lata nepotvrdzujúca, ale je tiež v rozpore so zámerom, ktorý mal zákonodarca pri reforme právnej úpravy vydržania v roku 1950 (spružniť a uľahčiť vydržanie) a pri znovuzavedení inštitútu vydržania v roku 1982 (ochrániť tzv. nedoložené právne vzťahy k nehnuteľnostiam), rovnako tak značne obmedzuje dosah vydržania a je neprimerane rigidná.

34. Vzhľadom na vyššie uvedené, vychádzajúc z interpretácie ustanovenia § 134 ods. 1 v spojení s § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka, z ktorých platný právny titul ako predpoklad pre dobromyseľnosť držiteľa, resp. oprávnenosť držby nevyplýva, dovolací súd konštatuje, že pri riešení dovolateľkou nastolenej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nedošlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci resp. odklonu od aktuálnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Práve naopak súdy nižších inštancií rozhodli v danej veci v súlade toho času s už ustálenou súdnou praxou dovolacieho súdu.

35. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej, ktorým namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP, nakoľko napadnutým rozsudkom nedošlo k odklonu od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu.

36. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.